НІМЕЦЬКА КОНСУЛЬТАТИВНА ГРУПА З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ ПРИ УРЯДІ УКРАЇНИ

проф. Лутц Хоффманн
Німецький Інститут економічних досліджень, Берлін

д-р Лоренц Шомерус, Статс-секретар у відставці
Федеральне Міністерство економіки і технологій, Берлін

Консультативна група у Києві	д-р Фолькхарт Вінценц	Інститут Східної Європи, Мюнхен
	Рікардо Джуччі	Німецький Інститут економічних досліджень, Берлін
	проф. Штефан фон Крамон-Т.	Університет м. Геттінген, Інститут аграрної економіки
	д-р Штефан Лутц	Києво-Могилянська академія, КЕДО, Київ
	д-р Петра Опітц	Німецький Інститут економічних досліджень, Берлін
	д-р Ульріх Тіссен	Німецький Інститут економічних досліджень, Берлін
	Ларс Хандріх	Німецький Інститут економічних досліджень, Берлін
	д-р Крістіан фон Хіршхаузен	Німецький Інститут економічних досліджень, Берлін
	Людвіг Штріве	Університет м. Геттінген, Інститут аграрної економіки

Бюро: 01001, Київ, вул. Хрещатик, 30
Тел. 0038 044 228 63 42, 0038 044 228 63 60, факс 0038 044 228 63 36, E-mail: gag@ier.kiev.ua

O18

Коментар до "Державної програми детінізації економіки України на 2001-2004 роки" та до Указу Президента України № 183/2001 від 20 березня 2001 року "Про заходи щодо детінізації економіки"

Висновок

Метою державної програми детінізації економіки України має бути скорочення частки тіньової економіки та її перехід в сферу офіційної економічної діяльності. Подолання або скорочення тіньової економіки, на наш погляд, є невірною метою, якщо, звісно, не йдеться про кримінальну діяльність. Тому, в основу державної програми мають бути закладені, передусім, стимулюючі заходи для формалізації тіньової економіки. Такі стимулюючі заходи, на наш погляд, можуть полягати в проведенні запланованої податкової реформи, в зменшенні тиску на підприємства з боку корумпованих контролюючих та інспекційних органів та в наданні підприємницькому сектору важливих послуг з боку держави, як наприклад, ефективно працююча судова система та захист прав інвесторів, швидке розмитнення товарів, достатня пропозиція щодо підвищення фахових знань та ефективна інфраструктура.

Ми вважаємо за доцільне, щоб ті положення Указу Президента України та середньострокової "Державної програми детінізації економіки України", в яких йдеться про підсилення контролю (доцільність якого є спірною), були б ще раз перевірені та, можливо, навіть вилученими з відповідних документів. Покращенню змісту програми могла б сприяти підготовка її кінцевої редакції після експертної оцінки та за участю Державного комітету України з питань дерегуляції та підприємницької діяльності. Контроль за виконанням державної програми виключно Радою національної безпеки та оборони України, на нашу думку, може призвести до того, що буде запроваджено знов таки систему контролю за діяльністю підприємств, доцільність якої здається спірною та, яка, можливо, хоча і стимулює підприємців проводити цілком легальну господарську діяльність, але в незаконних або напівзаконних формах. Виходячи з цього, контроль за виконанням державної програми краще потрібно передати Державному комітету з питань дерегуляції та підприємницької діяльності.

1. Причини тіньової економіки

В подальшому ми виходимо з того, що до поняття "тіньова економіка" не включаються кримінальна діяльність. Це стосується як самої державної програми, так і коментарів до неї.

Виходячи передусім з результатів опитувань підприємців, можна виділити наступні фактори, які виступають найголовнішими причинами існування тіньової економіки:
- значний податковий тиск (прямі та непрямі податки, а також інші збори) та кількість податків;
- постійні та дуже часті зміни податкового законодавства та інших регулюючих норм та правил;
- значна кількість нормативних регулюючих документів;
- велика кількість та частота проведення перевірок та інспекцій з боку різних контролюючих органів.

При формуванні податкового навантаження на підприємства потрібно приймати до уваги той факт, що обсяг податків та інших зборів часто здається суб'єктам підприємницької діяльності "завеликим" не тому, що він є абсолютно дуже значним, а тому що він може вважатися таким відносно до якості та обсягу спожитих державних послуг. Через те, що при проведенні опитувань підприємців подібне питання не ставилося, можна вважати таке твердження лише припущенням. Проте, якщо це припущення відповідає дійсності, то скороченню частки тіньової економіки можна також сприяти шляхом покращення якості послуг, що їх держава надає підприємницькому сектору.
Існують також причини, які мають менше значення (небажання "світити" інформацію про свою господарську діяльність, побоюючись злочинних угрупувань, тиск з боку партнерів, недостатня поінформованість про те, яким чином та або інша господарська діяльність може бути проведена без порушення законодавства), а також такі причини, які є поза впливом держави, як наприклад, незалежне від сили податкового тиску бажання суб'єктів підприємницької діяльності компенсувати незначну кількість можливостей для отримання доходу через операції в сфері тіньової економіки.

З цього можна зробити висновок, що скорочення частки тіньової економіки може відбувати, передусім, шляхом проведення податкової реформи (реформування системи податків, соціальних відрахувань та інших зборів), шляхом спрощення регулювання та зменшення контрою за діяльністю підприємств (включаючи прикордонний контроль), а також через підвищення якості державних послуг.
Такі цілі повинні бути закладені в основу будь-якої програми детінізації економіки.

2. "Державна програма детінізації економіки України на 2001-2004 роки"

Відповідно до наведених вище причин виникнення тіньової економіки, ця програма містить в собі після короткого вступу частини 3.2.1. "Заходи у податковій сфері" та 3.2.2. "Заходи в сфері дерегулювання підприємництва", а також частини щодо грошового обороту та покращення державного управління.

а) „Заходи у податковій сфері"

Наведені "Заходи у податковій сфері" лише частково стосуються запланованої податкової реформи, яка передбачає зменшення кількості податків та зборів, зниження податкових ставок та розширення бази оподаткування (скорочення податкових пільг). Відносно податкової реформи в програмі згадано лише про перегляд існуючого переліку податкових пільг та про реформування системи єдиного податку, яка діє в Україні для малих

підприємств. Ми виходимо з того, що ця програма була написана із розумінням того, що має бути проведене широкомасштабне скасування податкових пільг, та що й інші частини запланованої податкової реформи будуть реалізовані. Це є особливо важливим тому, що більшість з наведених "Заходів у податковій сфері" програми стосується принципово дуже вірного покращення контролю за проведення оподаткування підприємств. На нашу думку, з багатьох запланованих заходів щодо покращення дотримання підприємствами податкового законодавства лише тоді можна очікувати позитивні наслідки для детінізації української економіки, коли рівень податкового навантаження суб'єктами господарської діяльності буде сприйматися як помірний, справедливий та зрозумілий. В противному випадку, основні фактори тінізації економіки залишаться незмінними або їх дія навіть зросте за умов посиленого контролю за діяльністю підприємств.

Щодо невеликої кількості з запланованих заходів у нас є наступні питання:

- Окрім всього іншого заплановано створення системи постійного моніторингу зовнішньоекономічних операцій, що здійснюються суб'єктами ЗЕД особливо через так звані "офшорні зони". Під знаком запитання залишається обсяг витрат, який необхідно знайти для фінансування подібної системи, а також, чи зможе ця система досягнути мети своєї діяльності. Легальні трансакції не мають бути обмежені внаслідок функціонування такої системи, а нелегальні - можуть бути так і непоміченими, оскільки схеми їх проведення буде скоріше за все змінено одразу після введення системи моніторингу в дію для того, щоб обійти цю систему.
- Зовнішньоекономічні угоди мають підлягати страхуванню. Чи йдеться тут про обов'язкове (примусове) страхування? Якщо так, тоді існує небезпека того, що йдеться про введення нового податку на експорт, оскільки суб'єкти підприємницької діяльності не зможуть вільно вирішувати, чи вони потребують страхові послуги, чи ні.
- Має бути введено систему контролю за іноземними кредитами. Тут також існує питання, які витрати будуть пов'язані із створенням системи і чи витрати та негативні наслідки від існування такого контролю компенсуються його корисністю та економічною доцільністю.
- Заплановано введення закону про створення сприятливих передумов для імпорту капіталу та запобіганню експорту капіталу. На нашу думку, цей закон має передбачати, що податкові пільги мають бути скасовані та що значні обмеження експорту капіталу, які стосуються також і імпорту капіталу, опосередковано впливали би і на обсяги імпорту капіталу.

b) „Заходи у сфері дерегуляції підприємництва"

Цей підрозділ містить в собі заходи в багатьох сферах: по-перше, наведено цілий ряд важливих заходів, які можуть вплинути на зменшення адміністративних витрат для підприємств. Особливо потрібно відзначити створення єдиного органу, який буде відповідати за процес державної реєстрації суб'єктів господарювання з моменту подачі реєстраційних документів до створення підприємств та підвищення відповідальності посадових осіб та державних установ за наслідки необгрунтованих і недоцільних перевірок. Заплановано також слушні заходи щодо підвищення надійності ідентифікації фізичних осіб, що є засновниками юридичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності. По-друге, наведено заходи, вірніше задекларовано наміри про підвищення ефективності управління державними корпоративними правами. Це є дуже важливою метою, проте досвід багатьох країн показує, що приватизація є найкращим засобом для гарантування цієї ефективності. По-третє, вказано про розробку різноманітних постанов в галузі енергетики та сільського господарства, які стосуються відключення від постачання електроенергії для неплатників, заохочення використання енергозберігаючих технологій на підприємствах та багато-чого іншого. Ці заплановані постанови та заходи можуть, звичайно, опосередковано призвести до

дерегуляції та скорочення частки тіньової економіки, проте не завжди зрозуміло, чи ці заплановані нові постанови дійсно потрібні.

c) Заходи щодо "Грошового обігу"

Підрозділ (3.2.3) "Грошовий обіг" містить в собі цілий ряд запланованих законів, постанов та заходів щодо регулювання фінансової системи, включаючи страхову діяльність та інвестиційні фонди, валютний обіг та платіжну систему, сприяння безготівковим розрахункам в економіці. Мета покращення нагляду за всіма фінансовими посередниками на ринку є, звичайно, дуже важливою, проте потрібно брати до уваги і той факт, що провідною ідеєю має бути підтримання стабільності фінансової системи та протидія незаконним операціям, а не повний контроль за грошовими потоками та суб'єктами підприємницької діяльності. Пропозиція щодо поновлення обмеження дозволеної кількості банківських рахунків для юридичних осіб та введення нагляду за діяльністю фінансових посередників з боку державної податкової інспекції є, на наш погляд, незрозумілими та їх вплив на скорочення частки тіньової економіки є також дуже сумнівним. Пропозиція щодо надання іноземцям пільг в разі, якщо вони тримають свої вклади в банках, власниками яких є українці, виявляється теж не зрозумілою.

d) „Заходи щодо діяльності органів державної влади"

Ці заходи мають очевидно на меті зробити державне управління більш ефективним і є, на нашу думку, переконливими. Ми повністю підтримуємо пропозицію щодо виставлення законопроектів на громадське обговорення ще до їх передачі в парламент. Це правило має діяти передусім в тому випадку, коли законопроекти розробляються не Урядом, а, наприклад, Радою національної безпеки та оборони України або Верховною Радою. Наступна важлива та корисна пропозиція може полягати в тому, що всі законопроекти мають проходити перевірку в Державному комітеті з питань дерегуляції та підприємництва з приводу того, чи відповідають вони цілям дерегуляції та спрощення умов для ведення підприємницької діяльності.
В частині V програми зазначено, що її виконання покладається на Раду національної безпеки та оборони України. На нашу думку, дуже важливого значення для успіху політики детінізації в Україні без створення додаткового навантаження на підприємства мало б мати узгодження дій Ради національної безпеки та оборони із Державним комітетом з питань дерегуляції та підприємництва. Така координація дій виявилась би особливо корисною, якби підтвердилися б твердження деяких масмедіа про те, що Рада національної безпеки та оборони виступає за посилення контролю на економікою, хоча відомо, що занадто сильний контроль є причиною виникнення тіньової економіки. Деякі заходи щодо підсилення контрою, які наведено в Указі Президента України від березня 2001 року, будуть в подальшому коротко прокоментовані. Вони здаються частково незрозумілими та не потрапили до Державної програми детінізації економіки України.

3. Указ Президента України № 183/2001 від 20 березня 2001 року "Про заходи щодо детінізації економіки"

Указ містить в собі як заходи, які будуть стовідсотково дієвими, так і такі, що потребують подальшого детального доопрацювання Кабінетом Міністрів та Урядом. Всі заходи можна умовно поділити на дві групи (ці групи в Указі Президента не виділено):

- Перша група являє собою значний за обсягом перелік заходів, які спрямовано на ствердження основ ринкової економіки в Україні, які можуть призвести до скорочення частки тіньової економіки. Йдеться, передусім, про зменшення податкового навантаження на доходи, удосконалення та спрощення податкової системи, розвиток судової системи

(включаючи покращення ситуації з захистом прав інвесторів) та удосконалення фінансової системи, включаючи покращення регулювання діяльності фінансових інститутів, сприяння безготівковим розрахункам та подолання "відмивання грошей".

Ця група заходів, на наш погляд, вже є складовою частиною політики реформ, що її проводить Уряд. Вона була конкретизована особливо завдяки пропозиції Уряду в 2000 році щодо проведення масштабної податкової реформи, також внаслідок заходів, спрямованих на зменшення управлінського тиску на малі та середні підприємства (спрощення процедури реєстрації, зменшення кількості перевірок та ін.), які запроваджуються з 1998 року.

- Інша група заходів Указу навпаки спрямована на посилення контролю по всіх фронтах щодо діяльності як підприємств, так і приватних осіб на всій території України, аж до її державного кордону. Ця група містить в собі навіть норми, які означають відміну деяких, на наш погляд, дуже корисних кроків щодо лібералізації економіки, як наприклад, повернення до обмеження кількості банківських рахунків для юридичних осіб, жорсткий контроль на державному кордоні, введення верхньої межі для відсоткових ставок, обмеження щодо отримання кредитів з так званих "офшорних зон" та інші. Ми вважаємо, що існує небезпека того, що такі положення можуть не узгоджуватися з цілком слушними заходами з першої групи. Тому, постає питання, який же ефект в кінцевому рахунку матиме Указ на тіньову економіку та економічне зростання в Україні вцілому, якщо буде реалізовано всі заходи цього Указу. Ми бачимо небезпеку того, що деякі заходи з другої групи будуть лише сприяти розширенню тіньового сектору економіки та не зможуть позитивно впливати на економічне зростання в Україні. Тому, ми наводимо тут ті заходи, які, на наш погляд, містять в собі ризик неузгодженості з рештою норм Указу, та коротко їх коментуємо:

Положення Указ Президента України № 183/2001 від 20 березня 2001 року "Про заходи щодо детінізації економіки"	**Короткий коментар**
Удосконалення порядку обміну інформацією між Національним банком України, комерційними банками і органами державної митної служби та державної податкової служби щодо експортно-імпортних операцій суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності	Такий нагляд із залученням до цього банків є дуже дорогим та зовсім нетиповим для ринкової економіки. Трансакції, що впливають на баланс поточних операцій, не можуть бути обмеженими згідно до Статті 8, Статуту МВФ. Введення цього нагляду може сприяти тіньовій економіці. На наш погляд, необхідно, щоб згадані інституції порозумілися щодо того, яким чином вони можуть спростити для підприємств проведення зовнішньоекономічних операцій та стимулювати їх.
Запровадження обов'язкового страхування операцій з метою забезпечення повернення валютної виручки	Введення страхування тільки для того, щоб забезпечити доходи держбюджету, здається непереконливим. В разі, якщо плата за страхування буде стягуватися в примусовому порядку, то вона стане додатковим податковим та бюрократичним навантаженням на українські підприємства, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю.
Запровадження особливого режиму контролю за грошовими потоками через	Реалізація цього положення можлива лише за участі банків і пов'язана із значними

офшорні зони і країни Балтії	додатковими витратами як з боку комерційних банків, так і з боку держави. Банки сповістять своїх клієнтів про відміну банківської таємниці і, таким чином, це спричинить призупинення збільшення обсягів банківських складів вкладів та гальмування розвитку фінансової системи. При цьому, можна припустити, що такі кроки сприятимуть тіньовій економіці та поширенню готівкових платежів. Позитивні наслідки реалізації цього положення залишаються відкритими.
Удосконалення дієвості та ефективності системи валютного контролю за рахунок посилення міжвідомчої взаємодії в межах цієї системи шляхом створення сучасних інформаційних систем, максимальної автоматизації самого процесу контролю та чіткого розмежування функцій органів валютного контролю відповідно до чинного законодавства	Обмеження щодо руху капіталу знаходяться є в законній силі і можуть бути доцільними з економічної точки зору. Проте досвід багатьох країн вказує на те, що жорсткий контроль особливо щодо вивозу валюти є дуже проблематичним, оскільки він різко негативно впливає на імпорт капіталу. Через високі адміністративні витрати він є дорогим як для держави, так і для суб'єктів господарювання (хоча б внаслідок великих простоїв в чергах на кордоні).
Внести пропозиції щодо посилення валютного контролю за експортно-імпортними операціями суб'єктів господарювання	Те ж саме
Забезпечити дальше вдосконалення системи контролю за вивезенням за межі України та ввезенням в Україну фізичними особами - резидентами та нерезидентами валютних цінностей і платіжних карток	Те ж саме
Розробити пропозиції щодо внесення змін до законодавчих актів з питань обмеження кількості рахунків юридичних осіб у банківських установах	Положення про картотеку №2 було щойно скасовано. Якщо воно буде знову введено внаслідок реалізації цієї пропозиції, то це лише підсилить враження про невпевненість законодавців в своїх діях та про постійні зміни курсу економічних реформ в країні.
Ввести обмеження на залучення кредитів з офшорних зон під відсотки, що перевищують розмір відсотків на внутрішньому кредитному ринку, та розробити економічні, в тому числі податкові, важелі впливу на підприємства, які залучають такі кредити	Реалізація подібних регулюючих механізмів пов'язана із значними адміністративними витратами, є дуже дорогою та, очевидно, не надто успішною, оскільки ці обмеження можна буде обійти (наприклад, шляхом адміністративних зборів). З іншого боку, потрібно намагатися запобігти тому, щоб позичальники залучали кредити з-за кордону за високими відсотковими ставками для того, щоб, наприклад, ухилятися в Україні від сплати податків та одночасно вивезти свій капітал за кордон. В західних країнах є законодавчі положення, згідно яким навіть іноземний капітал, який відповідає певним критеріям, має оподатковуватися, але із

	певними обмеженнями. Запозичення такого досвіду здається корисним.
Подати в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України проекти законів про грошовий обіг, про запобігання та протидію легалізації ("відмиванню") доходів, отриманих злочинним шляхом, про систему державної реєстрації суб'єктів господарювання, про впорядкування здійснення зовнішньоекономічних операцій резидентами України з нерезидентами, які знаходяться в офшорних зонах	Можна запропонувати використати діючі в Європейському Союзі законодавчі акти щодо “відмивання грошей”, такий крок, безумовно, знайде широку підтримку за кордоном України. Крім того, введення подібного контролю пов’язано із проблемою виникнення додаткових витрат, а також із тим, що занадто сильний контроль може зашкодити господарській діяльності. Потрібно завжди пам’ятати, що підприємства найважливішою причиною виникнення тіньового сектору економіки вбачають поряд із непосильним фінансовим тягарем також і в “зарегульованості” багатьох сфер своєї діяльності.
Усунення дефіциту платіжних засобів, забезпечення підвищення рівня монетизації економіки з урахуванням потреб її розвитку	На ступінь монетизації економіки не може мати безпосереднього впливу жодний уряд. Проте він може опосередковано стимулювати ступінь монетизації економіки шляхом підтримання низького рівня інфляції, стабільності банківської системи та іншими засобами. За умов недовіри до національної валюти суб’єкти господарської діяльності завжди мають можливість проводити операції в іноземній валюті (доларизація).
Забезпечення ефективного контролю за фінансовими та товарними потоками	Контроль за національними грошовими та торгівельними потоками протирічить принципам ринкової економіки (наприклад, що стосується контролю за переміщення продукції сільського господарства за межі областей України). Торгівельні потоки в зовнішній торгівлі являють собою трансакціями, що впливають на стан балансу поточних операцій, які принципово не мають підлягати обмеженням. Трансфер капіталу із закордоном регулюється, проте контролюючі заходи не повинні стримувати приплив із-за кордону особливо довгострокового капіталу (прямих іноземних інвестицій), що одночасно передбачає можливість для експорту капіталу.
Запровадження механізмів стимулювання розподілу фінансових ресурсів на користь виробничої сфери, зокрема шляхом концентрації банківського і промислового капіталів на пріоритетних напрямах економічного розвитку	Завдання залучення інвестицій до так званих пріоритетних галузей економіки наштовхується на одну важливу проблему: невідомо, які саме галузі виробництва та надання послуг принесуть Україні в довгостроковій перспективі найбільшу користь. Вирішення цього питання має відбутися за участю ринкових сил, які передбачають вільну систему ціноутворення без державного регулювання, яка

	автоматично проводить розподіл інвестицій по галузях в залежності від рівня очікуваних прибутків.
Підвищення ефективності державного нагляду та контролю за виконанням довірчими товариствами, інвестиційними фондами та компаніями, страховими організаціями зобов'язань перед громадянами України	Необхідне державне регулювання фінансового сектору (включаючи діяльність страхових компаній та приватних інвестиційних та пенсійних фондів, які залучають заощадження приватних осіб) для підтримання його стабільності. Проте, в будь-якому разі, таке регулювання не повинно обмежувати конкуренцію між фінансовими інститутами та можливості їх діяльності на ринку. Якщо регулювання зайде занадто далеко, це призведе до зменшення інноваційного потенціалу української економіки та погіршенню конкурентоспроможності фінансового сектору.
Введення порядку, за яким нерезидентам, що ввозять капітали на територію країни через банки, сто відсотків статутного фонду яких належать резидентам України, надаються відповідні пільги	Така норма буде дискримінувати іноземні банки по відношенню до українських. Проте саме іноземні банки можуть відіграти вирішально важливу роль для розвитку фінансової системи України. Справа втому, що за умов вільної конкуренції без застосування пільг для українських банків останні будуть змушені переймати та копіювати ноу-хау іноземних банків. Лише таким чином українські банки зможуть швидко стати конкурентоспроможними.
Введення обмежень на розмір плати за кредити, які залучаються резидентами від нерезидентів України	Регулювання відсоткових ставок та введення їх верхньої межі вже не є сучасними інструментами в міжнародній практиці. Частіше віддається перевага регулюванню, яке спрямоване, передусім, на контроль за розмірами власного капіталу фінансових інститутів. Див також коментар вверху до положення “Увести обмеження на залучення кредитів з офшорних зон”
Обмеженні кількості банківських рахунків, які дозволяється відкривати юридичним особам у різних банківських установах, та встановленні відповідальності за порушення вимог закону	Дивись Див. наші коментарі раніше до “Розробити пропозиції щодо внесення змін до законодавчих актів з питань обмеження кількості рахунків юридичних осіб у банківських установах”
Впровадження нового соціального стандарту - регульованої державою мінімальної погодинної заробітної плати, яка дасть змогу забезпечити більш ефективне використання робочого часу	Якщо тут йдеться про введення розміру мінімальної заробітної плати, то було б дуже бажано, щоб її розмір було встановлено не таким чином, щоб сприяти безробіттю. Тому, в нас сильні аргументи проти введення мінімальної заробітної плати
Забезпечення державних гарантій щодо індексації заробітної плати	Тут також потрібно прийняти до уваги можливі наслідки щодо безробіття
Вивчити питання щодо введення максимально допустимої межі здійснення	На нашу думку, Уряд лише опосередковано може впливати на обсяги готівкових платежів

фізичними особами розрахунків готівкою	в економіці. Введення максимально допустимої межі здійснення розрахунків готівкою здається утопічним.

Навпаки, з економічної точки зору потрібно погодитись з наступними численними заходами з Указу Президента, зробивши при цьому єдине зауваження: ті заходи, які підсилюють регулювання, повинні бути спрямованими не на адміністративне встановлення цін та відсоткових ставок та/ або введення можливого свавільного контролю за діяльність підприємств та приватних осіб, вони мають переслідувати цілі щодо підвищення ефективності функціонування системи ціноутворення та судової системи. В подальшому ми наводимо короткий коментар щодо цих заходів:

Уривки з Указу Президента України №183	*Наш короткий коментар*
Подати пропозиції щодо вдосконалення механізму повернення (відшкодування) податку на додану вартість	погоджуємося
Подати пропозиції щодо зменшення нарахувань на фонд оплати праці та перегляду шкали ставок прибуткового податку з доходів фізичних осіб, звільнення від оподаткування частини доходів, що спрямовується фізичними та юридичними особами на персоніфіковані рахунки громадян як за добровільним, так і за обов'язковим державним пенсійним страхуванням	погоджуємося
Ужити заходів щодо державної підтримки широкого запровадження електронних платежів	погоджуємося
Розробити заходи щодо суттєвого збільшення питомої ваги безготівкових розрахунків населення за комунальні та торговельні послуги, енергоносії	погоджуємося
Ужити заходів щодо зростання ефективності державного контролю за обігом підакцизних товарів, зокрема шляхом підвищення ступеня захищеності акцизних марок з використанням вітчизняних промислових потужностей	погоджуємося
Подати пропозиції щодо впровадження економічних механізмів заохочення довгострокових кредитів та банківських інвестицій у виробничу сферу	При цьому потрібно розуміти, що строковість надання кредитів банками обумовлена наявністю цілого ряду ризиків, як наприклад, інфляційний ризик, законодавчий ризик та індивідуальний для кожного позичальника кредитний ризик та інші. Шляхом зменшення інфляційного ризику, вдосконалення законодавчої бази та покращання захисту інвесторів держава може краще сприяти довгостроковому кредитуванню. Таке регулюванню буде також дешевшим ніж, наприклад, заходи по створенню податкових пільг.
Подати пропозиції щодо внесення змін до Закону України "Про патентування деяких видів підприємницької діяльності" з метою запобігання використанню спеціальних торгових патентів для ухилення від оподаткування	погоджуємося

Внести пропозиції щодо запровадження державного реєстру фізичних осіб - засновників суб'єктів підприємницької діяльності, які є боржниками перед банками і державним бюджетом, та встановлення заборони щодо участі таких осіб у заснуванні нових суб'єктів підприємницької діяльності	погоджуємося
Створити в Державній податковій адміністрації банк даних про сумнівні фінансові операції	Яким чином буде гарантовано дотримання прав особистості та виключена можливість нецільового використання цієї бази даних?
Узагальнити досвід акціонерного комерційного банку "Аркада" щодо залучення коштів інвесторів і населення на житлове будівництво в м. Києві та вирішити питання щодо поширення такого досвіду в інших регіонах України	погоджуємося
Вирішити питання щодо утворення відповідно до законодавства Українського державного банку реконструкції та розвитку	погоджуємося
Подати в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України проекти законів про грошовий обіг, про запобігання та протидію легалізації ("відмиванню") доходів, отриманих злочинним шляхом, про систему державної реєстрації суб'єктів господарювання, про впорядкування здійснення зовнішньоекономічних операцій резидентами України з нерезидентами, які знаходяться в офшорних зонах	Останній названий законопроект містить в собі ризики порушення прав особистості та свавілля. Потрібно також перевірити, які витрати будуть пов’язані із створенням подібної системи нагляду.
Запровадити систему безготівкової виплати заробітної плати державним службовцям	погоджуємося
Визначити типові форми касової книги, прибуткового ордера, накладної на відпуск товарно-матеріальних цінностей як документів суворого обліку та звітності	погоджуємося
Міністерству внутрішніх справ України, Службі безпеки України разом з Міністерством економіки України, Міністерством фінансів України розробити у двомісячний строк програму заходів протидії створенню фіктивних підприємств	При цьому потрібно, щоб першочергового значення набули захист прав особистості та уникнення зайвого контролю за діяльністю підприємств.
Утворити Міжвідомчу комісію з питань фінансової безпеки при Раді національної безпеки і оборони України	Поняття “фінансова незалежність” є незрозумілим. В будь-якому разі, така комісія не повинна мати право приймати рішення незалежно від Держкомітету з питань дерегуляції та підприємництва.
Секретареві Ради національної безпеки і оборони України подати в місячний строк проект положення про зазначену Міжвідомчу комісію та пропозиції щодо її складу	Те ж саме
Введення стратегічного планування розвитку фінансових ринків України.	
1. Перехід до нової податкової політики регулюючого характеру із зменшенням штрафних санкцій, який передбачає:	погоджуємося

Реорганізацію податкової системи з метою зменшення кількості податків, зборів (обов'язкових платежів), підвищення прозорості бази оподаткування, перегляд системи штрафних санкцій	погоджуємося
Поетапне зниження нарахувань на фонд оплати праці	погоджуємося
Запровадження спеціального режиму оподаткування доходів, що легалізуються фізичними особами	погоджуємося
Запровадження системи податкових пільг щодо доходів, одержаних від довгострокових укладень та інвестування	Рівень податків після проведення запланованої податкової реформи має бути відносно невисоким. Виходячи з цього, введення додаткових пільг щодо окремих груп доходів є недоцільним.
2. Державна підтримка розвитку банківської системи, що полягає в:	
Завершенні розмежування компетенції та узгодження регуляторних функцій між Національним банком України, Кабінетом Міністрів України, Міністерством фінансів України і Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку України	погоджуємося
Підвищенні вимог до існуючих та створюваних банків з метою зростання рівня капіталізації і запровадження ефективних механізмів захисту капіталів банків від знецінення та відшкодування вкладникам втрат	погоджуємося
Розвитку системи іпотечного кредитування	погоджуємося
Захисті прав банків-кредиторів щодо відшкодування їм боргів та реалізації застави	погоджуємося
Посиленні нагляду за діяльністю комерційних банків з метою зниження ризику банківських операцій, підвищення ефективності управління державними пакетами акцій приватизованих підприємств, недопущення незаконної конвертації та легалізації коштів, набутих злочинним шляхом	погоджуємося
3. Запровадження безготівкових форм розрахунків юридичних і фізичних осіб, що має здійснюватися шляхом:	
Завершення пілотного проекту та запровадження Національної системи масових електронних платежів	погоджуємося
Поетапного впровадження виплати заробітної плати у безготівковій формі	погоджуємося
Переведення розрахунків за комунальні послуги, електроенергію тощо на безготівкову форму	погоджуємося
Розвитку системи платіжних та кредитних карток	погоджуємося
4. Удосконалення системи валютного регулювання, а саме:	
Удосконалення порядку обміну інформацією між Національним банком України, комерційними банками і органами державної митної служби та державної податкової служби щодо експортно-імпортних операцій суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності	погоджуємося
запровадження фондових деривативів	Ринки це зроблять самостійно, принаймні тоді, коли буде

	існувати конкурентне середовище, коли буде наявним попит на деревативи і коли розвиток фінансової системи буде гарантуватися економічним середовищем в країні.
Впровадження фінансових інструментів, орієнтованих на населення, зокрема гарантованих державою цінних паперів, у тому числі номінованих в іноземній валюті і придатних для заощадження	погоджуємося
Розроблення інвестиційних проектів для реалізації державних програм із пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку	погоджуємося
Здійснення заходів щодо реструктуризації заборгованості держави перед населенням, яка виникла внаслідок знецінення заощаджень в установах Ощадного банку і колишнього Укрдержстраху	погоджуємося
5. Удосконалення нормативно-правової бази підприємництва та реалізації прав власності, що передбачає:	
Удосконалення правової бази приватизації, посилення відповідальності за порушення законодавства у процесі приватизації та за порушення інвестиційних та інших зобов'язань власників приватизованих підприємств	погоджуємося
Забезпечення захисту корпоративних прав інвесторів, дрібних акціонерів (учасників господарських товариств)	погоджуємося
Удосконалення системи реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності	погоджуємося
Розроблення і впровадження правових механізмів реструктуризації заборгованості суб'єктів підприємницької діяльності за згодою кредитора	погоджуємося
Поступова заміна податкової застави стягненням податкової заборгованості виключно за рішенням суду (арбітражного суду)	погоджуємося
Удосконалення існуючих механізмів захисту прав кредиторів	погоджуємося
Удосконалення порядку передачі кредиторам прав на управління державними пакетами акцій позичальників	погоджуємося
Удосконалення механізму визначення мінімальної заробітної плати, основу якої складатиме прожитковий мінімум	Якщо мінімальна заробітна плата має бути введена, то наша позиція з цього питання наведена вище.
Поступова ліквідація виплат заробітної плати у натуральній формі	погоджуємося

У.Т., рецензент Р.Д.
квітень 2001 року